

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
სოციალურ და პოლიტიკურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

სოციოლოგია

დეა ნიჟარაძე

სტუდენტთა ცოდნისა და დამოკიდებულებების კვლევა ვაქცინაციის
მიმართ

ნაშრომი შესრულებულია სოციოლოგიის ბაკალავრის აკადემიური ხარისხის
მოსაპოვებლად

ხელმძღვანელი: თენგიზ ვერულავა
მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი

თბილისი

2022

ანოტაცია

იმუნიზაცია წარმოადგენს ადამიანის ორგანიზმში ვაქცინის შეყვანის პროცესს, რომელიც აძლიერებს მის იმუნურ სისტემას. ვაქცინაციის შედეგად, ადამიანის ორგანიზმში იმუნური ხდება კონკრეტული ინფექციური დაავადების წინააღმდეგ. ეპიდემიური სიტუაციების დროს ვაქცინა წარმოადგენს ვირუსთან ბრძოლის მთავარ და ყველაზე ეფექტურ საშუალებას.

კვლევის მიზანს წარმოადგენს სტუდენტების ცოდნისა და დამოკიდებულებების შესწავლა ვაქცინაციის მიმართ. ნაშრომის ფარგლებში ჩატარდა სოციოლოგიური კვლევის თვისებრივი მეთოდი, კერძოდ სიღრმისეული ინტერვიუ და ფოკუს-ჯგუფი. გარდა ამისა ნაშრომში წარმოდგენილია დოკუმენტის ანალიზი.

გამოკითხულ რესპონდენტთაგან უმეტესობა ფლობს სწორ და მეცნიერულად დამტკიცებულ ინფორმაციას იმუნიზაციის შესახებ და მათ დადებითი დამოკიდებულება აქვთ ვაქცინაციის მიმართ. ყველა რესპონდენტს გაკეთებული აქვს გეგმიური აცრები და მათი უმრავლესობა აცრილია COVID-19ის საწინააღმდეგო აცრით. რესპონდენტთა ცოდნასა და დამოკიდებულებას უმეტესწილად განსაზღვრავს განათლების დონე, საზოგადოება, ოჯახი და ინფორმაციის ნაკლებობა.

შედეგების მიხედვით, საჭიროა საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება და ცრუ და რეალური ინფორმაციის ერთმანეთისგან გამიჯვნა. სასურველია მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებები და ასევე სოციალური ქსელები ფოკუსირებულნი იყვნენ სწორი და მეცნიერულად დამტკიცებული ინფორმაციის გავრცელებაზე.

საკვანძო სიტყვები: იმუნიზაცია, ვაქცინაცია, ეპიდემია, ინფექციური დაავადებები.

Abstract

A study of student's knowledge and attitude on vaccination

Dea Nizharadze

Immunization is the process of injecting a vaccine into the human body, which strengthens the immune system. As a result of vaccination human becomes immune against a specific infectious disease. Vaccine is the main and the most effective way to defeat the virus during epidemic.

The goal of the research is to determine students' knowledge and attitude towards vaccination. A qualitative method of sociological research in particular interview and focus group was conducted within the framework of the paper. In addition, this paper contains analysis of the document.

Most of the interviewed respondents have correct and scientifically proven information about immunization and they have positive attitudes about vaccination. All the respondents have routine scheduled vaccinations and most of them have vaccinated against COVID-19. Knowledge and attitudes of respondents are mostly determined by their education, community, family and lack of information.

According the results it is necessary to improve public awareness and separate false and real information. Also it is important that mass media and social networks be focused on to spread accurate and scientifically proven information.

key words: immunization, vaccination, epidemic, infectious diseases.

სარჩევი

შესავალი	5
თავი I : ლიტერატურის მიმოხილვა	7
1.1 იმუნიზაციის ძირითადი არსი	7
1.2 ვაქცინაციის ისტორია	9
1.3 დამოკიდებულებები და გავრცელებული სტერეოტიპები ვაქცინაციის მიმართ	10
თავი II : კვლევის მეთოდოლოგია და შებენიანობა	12
2.1 მეთოდოლოგია	12
2.2 კვლევის შებენიანობა	14
თავი III : კვლევის შედეგების ანალიზი	14
3.1 სიღრმისეული ინტერვიუს შედეგები	14
3.2 ფოკუს-ჯგუფის შედეგები	17
3.3 დოკუმენტის ანალიზი	21
დასკვნა	22
გამოყენებული ლიტერატურა	25

შესავალი

იმუნიზაცია არის ჯანდაცვის მთავარი კომპონენტი, რომელიც წარმოადგენს დაავადებათა პრევენციის ყველაზე ეფექტურ საშუალებას. ვაქცინაცია საფუძველს უყრის მოსახლეობის საყოველთაო იმუნიზაციას და სხვადასხვა ინფექციისა თუ ვირუსისგან თავდასაცავად საუკეთესო საშუალებას. ვაქცინაცია არის თითოეული ადამიანის არჩევანი და ინფექციური დაავადების გამოვლენისას კრიტიკულად მნიშვნელოვან პრევენციასა და კონტროლის საშუალებას წარმოადგენს.

საქართველოში ბავშვთა გეგმიური აცრები რეგულირდება „საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის შესახებ“ საქართველოს კანონით და ხორციელდება ეროვნული კალენდრის მიხედვით, რომელშიც წარმოდგენილია ის ინფექციური დაავადებები, რომლებიც პროფილაქტიკური აცრების ჩატარებას საჭიროებს, ბავშვთა ასაკის შესაბამისად. პროფილაქტიკური აცრები ბავშვს დაბადების დღიდან 14 წლამდე უკეთდება, თუმცა ტეტანუსი-დიფტერიის საწინააღმდეგო აცრა 14წლის შემდეგ ყოველ 10 წელიწადში 55 წლამდეა აუცილებელი. საქართველოში არსებობს იმუნიზაციის სახელმწიფო პროგრამა, რომელიც მიზნად ისახავს იმუნოპროფილაქტიკის წარმოებას. აღნიშნული პროგრამით საქართველოს მოქალაქეები უზრუნველყოფილნი არიან პროგრამით გათვალისწინებული ვაქცინებითა და შრატებით. პროგრამით განსაზღვრული მედიკამენტები და მომსახურებები არ ითვალისწინებს მოსარგებლეს მხრიდან გადასახადს.

ბიოლოგიური ფაქტორების გარდა, დაავადების გავრცელებაზე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს სოციალური ფაქტორებიც. სოციალური ეპიდემიოლოგია დაავადებათა წარმოშობისა და გავრცელებაზე სოციალური და კულტურული ფაქტორების გავლენას სწავლობს(ვერულავა, თ. 2017). ასეთ სოციალურ ფაქტორებს წარმოადგენენ სოციალური კლასი, ცხოვრების წესი, დასაქმების სტატუსი, სტრესი, სოციალური ქსელები და სხვა(ვერულავა, თ. 2017). ეს ყოველივე კი გულისხმობს იმას, რომ ჯანმრთელობისთვის ხელსაყრელ პირობებში ცხოვრების გარდა, მნიშვნელოვანია ისიც, რომ ადამიანი იყოს

ჯანსაღი საზოგადოების წევრი და სწორად იყოს ინფორმირებული ჯანდაცვის სხვადასხვა სერვისების შესახებ.

არსებულმა პრაქტიკამ აჩვენა, თუ რამდენად დიდ მონაპოვარს წარმოადგენს ვაქცინა მედიცინაში, თუმცა მის მიმართ დამოკიდებულებები საზოგადოებაში განსხვავებულია. თანამედროვე ეპოქაში ანტი-ვაქსერული დამოკიდებულებების გავრცელებას მედიამ, ინტერნეტმა და სოციალურმა ქსელებმა ხელი მნიშვნელოვნად შეუწყო. 2019 წელს COVID-19 ის შედეგად გამონვეულმა პანდემიამ და მის სანინაღმდეგოდ შექმნილმა ვაქცინამ კი აღნიშნული საკითხი უფრო აქტუალური გახადა.

კვლევების მიხედვით, იკვეთება რამდენიმე მთავარი არგუმენტი ანტი-ვაქსერთა მხრიდან. ისინი ფიქრობენ, რომ მოქალაქეებს უნდა მიეცეთ იმის უფლება, რომ თავად გადაწყვიტონ გაიკეთებენ თუ არა ვაქცინას და სახელმწიფო არ უნდა ავალდებულებდეს მათ. ზოგიერთი ანტი-ვაქსერული მოძრაობა მხარს ალტერნატიულ მედიცინას უჭერს, რომელიც ორიენტირებულია მკურნალობის მცენარეულ მეთოდებზე, განხილულია ასევე შეთქმულების თეორიასთან კავშირი, რელიგიური წინააღმდეგობა, ვაქცინის არაეფექტურობა, მისი შემადგენლობის შესახებ ინფორმაციის ნაკლებობა და სხვა მიზეზები. კვლევების მიხედვით, დასტურდება ისიც, რომ ინფორმირებულობა ვაქცინაციის შესახებ უფრო მაღალია უმაღლესი განათლების მქონე ადამიანებში.

გეგმიური აცრებისგან განსხვავებით, არსებული პანდემიის დროს, მიუხედავად გავრცელებული ანტი-ვაქსერული მოსაზრებების არსებობისა, სტუდენტებს მიეცათ საშუალება დამოუკიდებლად მიეღოთ გადაწყვეტილება იმის შესახებ, გაიკეთებდნენ თუ არა COVID-19 ის სანინაღმდეგო ვაქცინას და აღსანიშნავია ის, რომ ახალგაზრდები ნაკლებად ითვალისწინებდნენ სოციალურ ქსელებსა თუ მასმედიაში გავრცელებულ ანტი-ვაქსერულ დამოკიდებულებებს.

კვლევის მიზანია შევისწავლოთ, ვაქცინაციის მიმართ არსებული დამოკიდებულებები და გავიგოთ, თუ რა ცოდნას ფლობენ სტუდენტები იმუნიზაციის შესახებ. აღნიშნული მიზნის განსახორციელებლად მნიშვნელოვანია შევისწავლოთ, გავრცელებული მოსაზრებები და სტერეოტიპები ვაქცინაციის მიმართ, გამოვყოთ ის ფაქტორები, რომლებიც ვაქცინაციის პროცესს უწყობენ ხელს, გამოვყოთ ვაქცინაციის

დადებითი და უარყოფითი მხარეები და გამოვავლინოთ ალტერნატიული გზები ეპიდემიებისა თუ პანდემიის თავიდან ასაცილებლად. გარდა ამისა, მნიშვნელოვანია გავიგოთ, იქონია თუ არა გავლენა COVID-19 ის საწინააღმდეგო ვაქცინის შესახებ გავრცელებულმა შეხედულებებმა ზოგადად, სტუდენტების დამოკიდებულებაზე, ვაქცინაციის მიმართ და გაიზარდა თუ არა მათი ინფორმირებულობა იმუნიზაციის შესახებ პანდემიის შემდეგ.

წარმოდგენილი მიზნისა და ამოცანების მისაღწევად შერჩეულ იქნა სოციოლოგიური კვლევის თვისებრივი მეთოდი, კერძოდ სირღმისეული ინტერვიუ და ფოკუს-ჯგუფი. ამას გარდა ნაშრომი მოიცავს დოკუმენტის განხილვას. კვლევის საგანს წარმოადგენს ვაქცინაციის მიმართ დამოკიდებულება, ხოლო ობიექტს ქართველი სტუდენტები. აღნიშნული მეთოდი საშუალებას მოგვცემს სირღმისეულად შევისწავლოთ სტუდენტების დამოკიდებულებები და სრულყოფილი ინფორმაცია მივიღოთ მათი ცოდნის შესახებ.

თავი I : ლიტერატურის მიმოხილვა

1.1 იმუნიზაციის ძირითადი არსი

კენეტ ჯ. როტმანი, საკუთარ წიგნში „ეპიდემიოლოგია“ აღწერს ეპიდემიოლოგიის ძირითად ცნებებსა და მეთოდებს, რომელიც საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ძირითად მეცნიერებას წარმოადგენს (Rothman, K. J., Greenland, S., & Lash, T. L., 2008). ეპიდემიოლოგია არის მედიცინის დარგი, რომელიც სწავლობს ეპიდემიათა წარმოშობას, განვითარებასა და მათთან ბრძოლის საშუალებებს (გოგჩაძე, გ., კანდელაკი, თ., გოგჩაძე, თ. 2011). ერთ-ერთ ასეთ საშუალებას წარმოადგენს ვაქცინაცია, რომელიც ორგანიზმს ეხმარება დაავადების წინააღმდეგ იმუნიტეტის გამომუშავებაში. ეს არის დაავადების პრევენციის ყველაზე ეფექტური მექანიზმი, რომელიც საშუალებას აძლევს ადამიანებს

უკეთ დაიცვან თავი კონკრეტული ვირუსებისა და ბაქტერიებისგან (ვერულავა, თ., ჯაიანი, მ., ლორდქიფანიძე, ა., ჯორბენაძე, რ., ძაგნიძე, ბ., 2019).

ადამიანის სხეულს აქვს უნარი, თავი დაიცვას დაავადების წარმომქნელი მიკროორგანიზმებისგან. ორგანიზმი მუშაობს იმისთვის, რომ ფიზიკური ბარიერი შეუქმნას პათოგენებს, რათა არ მოხდეს მისი დაინფიცირება. იმ შემთხვევაში, თუ ორგანიზმი დაინფიცირდა, იმუნურ სისტემას სჭირდება გარკვეული დრო იმისთვის, რომ ვირუსის შესაბამისი ანტისხეულები გამოიმუშაოს. ანტისხეულების წარმოქმნის შემდეგ, იმუნური სისტემა მუშაობს იმაზე, რომ გაანადგუროს პათოგენი და შეაჩეროს დაავადება. გარდა იმისა, რომ ადამიანის ორგანიზმს სხვადასხვა ვირუსისგან თავის ასარიდებლად ბუნებრივი თავდაცვის საშუალება აქვს იმუნური სისტემის სახით, მაინც უამრავი შემთხვევა არსებობს ინფექციების შეჭით სიკვდილიანობისა, ამისთვის კი მნიშვნელოვანია იმუნიზაცია.

იმუნიზაცია არის ვაქცინის სახით ანტიგენის შეყვანის პროცესი, იმისათვის, რომ ადამიანი ინფექციური დაავადების წინააღმდეგ იმუნური გახდეს. ვაქცინის შეყვანის შემდეგ სხეული იმუნურ სისტემას ასტიმულირებს ისე, რომ მან თავი დაიცვას ინფექციური დაავადებებისგან(Shrestha, R., Chhettri, P., Bhusal, C.K., Ruchal, R., Shrestha, s., & Shrestha B., 2019).

როდესაც ადამიანი ვაქცინირებულია, ის უფრო მეტად არის დაცული დაავადების წინააღმდეგ, თუმცა ამის მიუხედავად, შესაძლებელია ყველა ადამიანისთვის არ იყოს რეკომენდირებული ვაქცინის გაკეთება. იმ შემთხვევაში, თუ ადამიანს აქვს ჯანმრთელობის ისეთი მდგომარეობა, რომელიც ასუსტებს მათ იმუნურ სისტემას(სიმსივნე ან აივ ინფექცია) ან მათ, ვისაც აქვთ ალერგია ვაქცინაში შემავალი კომპონენტის მიმართ, ისინი ვერ შეძლებენ აცრას კონკრეტული ვაქცინით. თუმცა, მიუხედავად ამისა, მათი დაცვა მაინც შესაძლებელი იქნება იმ შემთხვევაში, თუ ისინი იქნებიან აცრილ ადამიანთა გარემოცვაში. როდესაც, საზოგადოების უმეტესი ნაწილი აცრილია, პათოგენის მიმოქცევა რთულია, რადგან მოსახლეობა მის მიმართ იმუნურია, ამას ეწოდება ჯოგური იმუნიტეტი(WHO). ტერმინი „ჯოგური იმუნიტეტი“ პირველად 1923 წელს ტოპლისა და უილსონის მიერ დანერგულ ნაშრომში „ბაქტერიული ინფექციის გავრცელება: ჯოგური იმუნიტეტის პრობლემა“ გამოჩნდა. სწორედ ამ ავტორებმა შეისწავლეს სხვადასხვა

ინფექციის მიერ გამოწვეული ეპიდემიები (Fine, P. E. 1993). ტერმინი ჯოგური იმუნიტეტი ფართოდ გამოიყენება, თუმცა მრავალი მნიშვნელობით. ზოგიერთი ავტორი მას იყენებს, რათა აღწეროს პოპულაციაში იმუნური დაავადების პროპორცია, ზოგიერთი კი მას აღწერს, როგორც იმუნიტეტის ნიშნს, რომელმაც მოსახლეობა უნდა დაიცვას ახალი ინფექციის შეჭრისგან. ამ ტერმინის ყველაზე გავრცელებული განმარტება არის ის, რომ იმუნური ადამიანების არსებობითა და მათი სიახლოვით ინფექციის რისკი მოსახლეობის შედარებით მგრძობიარე ინდივიდებისთვის მცირდება (Smith, D. R. 2019). მნიშვნელოვანია აღვნიშნოთ ის, რომ არც ერთი ვაქცინა არ იცავს ადამიანს 100%-ით დაავადებისგან, შესაბამისად ჯოგური იმუნიტეტიც ვერ მოგვცემს ამის გარანტიას, თუმცა მიუხედავად ამისა, საყოველთაო იმუნიტეტის ქონა საგრძობლად ამცირებს დაავადების წინააღმდეგ ეპიდემიურ სიტუაციებში ფატალური შედეგის რისკს, ამიტომ მნიშვნელოვანია მოსახლეობის უმეტესობა აცრილი იყოს კონკრეტული დაავადების წინააღმდეგ.

1.2 ვაქცინაციის ისტორია

ელუარდ ჯენერი(1749-1823), რომელიც იმუნიზაციის მამადაც იწოდება, იყო ბრიტანელი მეცნიერი, რომელმაც საფუძველი ჩაუყარა ვაქცინაციას. საუკუნეების მანძილზე, ყვავილმა კაცობრიობის უდიდესი ნაწილი იმსხვერპლა. ჯერ კიდევ მაშინ, როდესაც ეს სენი მძვინვარებდა ელუარდ ჯენერმა აღმოაჩინა კავშირი ძროხის ყვავილსა და ადამიანის ყვავილს შორის. „ძროხის ყვავილის კვლევის დროს შემიპყრო იმ აზრმა, რომ ადამიანის ყვავილის დამარცხება ძროხის ყვავილის გავრცელებით შესაძლებელი იქნებოდა, ის ძროხიდან ადამიანზე, ხოლო ადამიანებიდან ერთმანეთში გავრცელდებოდა“(Jenner, E. 1801).

ჯენერმა შეამჩნია, რომ ისინი, ვისაც ძროხის ყვავილი გადატანილი ჰქონდათ, მარტივად უმკლავდებოდნენ ადამიანის ყვავილსაც. სწორედ ამ თეორიის საფუძველზე გადაწყვიტა ჩაეტარებინა ექსპერიმენტი და იპოვა ახალგაზრდა მერძევე ქალი სარა ნელმი, რომელსაც ხელსა და მკლავზე ჰქონდა ძროხის ყვავილისგან მიღებული ახალი

დაზიანებები და მისი წყლულიდან აღებული ნიმუშით აცრა 8 წლის ბიჭი, რომელსაც თავდაპირველად მსუბუქი სიცხე განუვითარდა და ცხრა დღის მანძილზე შეუძლოდ იყო, თუმცა შემდეგ გამოჯანმრთელდა. მოგვიანებით, ჯენერმა ბიჭი ისევ აცრა, თუმცა ადამიანის ყვავილის შედეგად მიღებული წყლულით და ბიჭს არანაირი დაავადება არ განუვითარდა. ამის საფუძველზე, ჯენერმა დაასკვნა, რომ თავისი თეორია გამართლდა.

1797 წელს ჯენერმა სამეფო საზოგადოებას გაუგზავნა მოკლე შეჯამება თავის დაკვირვებისა და ექსპერიმენტის შესახებ, თუმცა მისი ეს განაცხადი უარყოფილ იქნა (Riedel, S. 2005). ჯენერი გახდა დაცინვისა და კრიტიკის ობიექტი და სასულიერო პირებიც კი ირწმუნებოდნენ, რომ მისი ეს საქციელი უღმერთო იყო. ნახატებში ნაჩვენებია იყო ვაქცინირებული ადამიანები ძროხების თავებით. ამ ყველაფრის მიუხედავად, ვაქცინაციის სარგებელმა კრიტიკა გადათარა და მსოფლიო მასშტაბით გავრცელდა. ვაქცინაციამ საფუძველი ჩაუყარა ისეთი დაავადებების განკურნებას, როგორებიც არიან წითელა, ტუბერკულოზი, გრიპი, ტეტანუსი და სხვა. ეს შემთხვევა კარგი მაგალითია იმისა, რომ ვაქცინაცია ნამდვილად შედეგიანია და ის, რომ 21-ე საუკუნეში აღნიშნული დაავადებები სასიკვდილო განაჩენს არ წარმოადგენს სწორედ ვაქცინის დამსახურებაა.

1.3 დამოკიდებულებები და გავრცელებული სტერეოტიპები ვაქცინაციის მიმართ

მიუხედავად იმისა, რომ ეღუარდ ჯენერის აღმოჩენის შემდეგ საუკუნეები გავიდა, საზოგადოებაში დღემდე არსებობს სკეპტიკური დამოკიდებულებები ვაქცინაციის მიმართ. ხშირ შემთხვევაში, ადამიანების დამოკიდებულება ერთი და იგივე საკითხის მიმართ არაერთგვაროვანია, რაც შესაძლოა სხვადასხვა ფაქტორის შედეგად იყოს განპირობებული. ხალხის ქცევა და არჩევანი განპირობებულია იმით, რომ მათი ქცევა თანატოლების, თანამშრომლების, ეთნიკური ღირებულებების მქონე და სხვა ადამიანებისთვის მისაღებები იყვნენ (Baumeister & Leary, 1995; Macdonald & Leary, 2005). ადამიანის ქცევას მნიშვნელოვნად განსაზღვრავენ ის ჯგუფები, რომელთაც თავს

მიაკუთვნებენ ადამიანები და ის სოციალური ურთიერთქმედება, რომელიც ხდება ამ ჯგუფის ფარგლებში(ვერულავა. თ, 2017). ამ მოსაზრების მიხედვით, შესაძლოა თითოეული ადამიანის ქცევა ვაქცინაციის პროცესის მიმართ, განსაზღვრული იყოს იმ ჯგუფის შეხედულებების მიხედვით, რომლის წარმომადგენელიც არის.

გარდა სოციალური ჯგუფისა, კიდევ ერთი ფაქტორი, რომელიც ადამიანს გადანყვეტილებაზე ზემოქმედებს არის რელიგია. რელიგია გავლენას ახდენს ვაქცინაციის შესახებ გადანყვეტილებაზე, რელიგიური წინააღმდეგობა ხშირად მშობლების მხრიდან გამოყენებულია, როგორც საბაბი, რათა არ აცრან შვილები(Pelčić, G., Karačić, S., Mikirtichan, G. L., Kubar, O. I., Leavitt, F. J., Cheng-Tek Tai, M., Morishita, N., Vuletić, S., & Tomašević, L. 2016). ვაქცინაციის მიმართ შიში და მის წინააღმდეგ შექმნილი მითები ახალი ფენომენი არ არის. ვაქცინაციის მოწინააღმდეგეები ჯერ კიდევ მე-18 საუკუნეში გამოჩნდნენ, როდესაც მეუფე ედმუნდ მასეიმ ინგლისში ქადაგებისას ვაქცინას ეშმაკური ოპერაცია უწოდა. მის აზრს, ითვალისწინებდნენ სხვა სამღვდლო პირებიც და ვაქცინას „ეშმაკის საქმეს“ უწოდებდნენ. ვაქცინაციის მიმართ კრიტიკა მოიცავდა არა მხოლოდ თეორიულ არგუმენტებს, არამედ მოგვიანებით პოლიტიკურ და სამართლებრივ ასპექტებსაც. ბრიტანეთში შეიქმნა ანტივაქცინის ლიგა, რომელიც ირწმუნებოდა, რომ მათი მისია იყო ხალხის დაცვა იძულებითი ვაქცინაციისგან, რომელსაც კანონები ავალდებულებდნენ(Hussain, A., Ali, s., Ahmed, M., & Hussain, S. 2018).

21-ე საუკუნეში, ანტი-ვაქსერული დამოკიდებულებების პროპაგანდას ხელი სოციალურმა მედიამ და ინტერნეტმაც შეუწყო. მასში გავრცელებული ინფორმაცია ხშირ შემთხვევაში სინამდვილეს არ შეესაბამება და ადამიანები ხშირად შედიან შეცდომაში. ვაქცინაციის მიმართ კრიტიკულმა დამოკიდებულებამ საზოგადოებაში გარკვეული ცრურწმენები და სტერეოტიპები წარმოქმნა. აღნიშნულ თემასთან დაკავშირებით, ჩატარებულია კვლევა „პოსტმოდერნული პანდორას ყუთი: ანტი-ვაქსერული დებინფორმაცია ინტერნეტში“, რომელშიც აღნიშნულია, რომ ვაქცინაციამ რეკორდულად დაბალ ნიშნულს მიაღწია, რასაც ხელი ინტერნეტში გავრცელებულმა დებინფორმაციამაც შეუწყო. კვლევაში განხილულია ანტი-ვაქსერული ვებ საიტები და აღნიშნულია ის ძირითადი არგუმენტები, რომლებიც ვაქცინაციის წინააღმდეგ არსებობს(Kata, A. 2010).

ვაქცინაციის საწინააღმდეგო არგუმენტები, როგორც წესი, დეზინფორმაციას წარმოადგენს, რომლის გავრცელებაც ხელს უშლის ადამიანებს სწორი ინფორმაციის მოძიებასა და გადაწყვეტილების მიღებაში. არსებული არგუმენტები საფუძველს უყრის სტერეოტიპების გამყარებას და მოსახლეობის მხრიდან მოწინააღმდეგე ჯგუფებში დისკრიმინაციის არსებობას.

თავი II : კვლევის მეთოდოლოგია და შეზღუდვები

2.1 მეთოდოლოგია

საბაკალავრო ნაშრომის ფარგლებში ჩატარდა კვლევა, რომელიც დაიწყო 2022 წლის მარტში და გრძელდებოდა პირველი განმავლობაში. პირველ რიგში, ჩამოყალიბდა საკვლევი საკითხი, თემის აქტუალობა, კვლევის მიზნები და ამოცანები, მეთოდოლოგია და შერჩევა. მომდევნო საფეხურზე შეიქმნა საკვლევი ინსტრუმენტები, კერძოდ ინტერვიუს გზამკვლევი და სადისკუსიო გეგმა.

კვლევის მიზანს წარმოადგენს სტუდენტების ცოდნისა და დამოკიდებულებების შესწავლა ვაქცინაციის მიმართ, აღნიშნული მიზნის განსახორციელებლად დასახულ იქნა გარკვეული ამოცანები, რომლებიც გულისხმობდა სტუდენტთა ცოდნის შესწავლას ვაქცინაციის მიმართ, მათ ცოდნას გავრცელებული სტერეოტიპებისა და მოსაზრებების შესახებ ვაქცინაციის მიმართ და მათი დამოკიდებულებების შეფასებას.

წარმოდგენილი მიზნისა და ამოცანების მისაღწევად შერჩეულ იქნა სოციოლოგიური კვლევის თვისებრივი მეთოდი, კერძოდ სიღრმისეული ინტერვიუ და ფოკუს-ჯგუფი. წარმოდგენილ კვლევაში სიღრმისეული ინტერვიუს უპირატესობას წარმოადგენს ის ფაქტი, რომ აღნიშნული მეთოდი საშუალებას გვაძლევს შევისწავლოთ რესპონდენტთა დამოკიდებულებები და მოსაზრებები უფრო სიღრმისეულად. მეთოდი გვაძლევს იმის საშუალებას, რომ რესპონდენტთან გვექონდეს უშუალო პირდაპირი კავშირი და საჭიროების შემთხვევაში დავუსვათ ისეთი კითხვები, რომელიც უფრო მეტად გამოავლენს მათ

მოსაზრებებს, დამოკიდებულებებს, მოტივაციებსა და შეფასებებს. სიღრმისეული ინტერვიუს საშუალებით, რესპონდენტთა გულწრფელობის საფუძველზე უკეთესად გამოიკვეთა მათი ცოდნა იმუნიზაციის შესახებ. რაც შეეხება ფოკუს-ჯგუფს, აღნიშნული მეთოდი კარგი საშუალებაა მონაწილეთა შორის დისკუსიისთვისა და აზრთა გაცვლისთვის. ჩემი დაკვირვების საფუძველზე, პანდემიის დროს, მკვეთრად გამოიკვეთა ადამიანთა შორის აზრთა სხვადასხვაობა ვაქცინაციის მიმართ, ამავდროულად, აღნიშნული საკითხი ხშირად ხდებოდა კამათის საგანი და ადამიანები ხშირად აკავშირებდნენ COVID-19ის საწინააღმდეგო ვაქცინას გვეგმიურ აცრებთან. ამის საფუძველზე, ჩავთვალე, რომ ფოკუს-ჯგუფში მონაწილეები ღიად დაათვისებდნენ საკუთარ დამოკიდებულებებს ვაქცინაციის მიმართ და ამ მეთოდის საშუალებით მონაწილეები აზრთა გაცვლის საფუძველზე ახალ და თემისთვის საინტერესო საკითხებს წამოჭრიდნენ.

წამრომში ასევე განხილულია დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის მიერ წარმოდგენილი ცნობარი, რომელიც ითვალისწინებს საქართველოში არსებულ ვითარებას იმუნიზაციის თვალსაზრისით.

კვლევის ფარგლებში სიღრმისეული ინტერვიუს საშუალებით გამოიკითხა 20 სხვადასხვა სქესის ასაკისა და ფაკულტეტის სტუდენტი. სტუდენტთა ჯგუფი განისაზღვრა არაალბათური, კერძოდ არარეპროდუქციული შერჩევის საფუძველზე. რაც შეეხება ფოკუს-ჯგუფს, ჩატარდა ორი 6 და 5 სტუდენტებისგან შემდგარი ფოკუს-ჯგუფი, რომელიც წარიმართა ნახევრად სტრუქტურირებული გზამკვლევის საფუძველზე. 6 მონაწილისგან შემდგარი ფოკუს-ჯგუფის წევრები წარმოადგენდნენ სხვადასხვა განათლების მქონე სტუდენტებს, ხოლო 5 მონაწილისგან შემდგარი ჯგუფის წევრები იყვნენ სამედიცინო განათლების მქონე სტუდენტები. ჯგუფების ამგვარი დაყოფა გადაწყვიტე ჩემი მოსაზრების საფუძველზე, ვინაიდან ვფიქრობდი, რომ იმუნიზაციის შესახებ მონაწილეების ცოდნა სამედიცინო და არასამედიცინო განათლების მქონე სტუდენტებში განსხვავებული იქნებოდა.

2.1 კვლევის შეზღუდვები

ნაშრომში მნიშვნელოვანია ხაზი გავუსვათ კვლევის შეზღუდვებს. თავდაპირველად უნდა აღინიშნოს ის, რომ თვისებრივი კვლევა არ გვაძლევს რაოდენობრივ, სტატისტიკურ მონაცემებს, შესაბამისად, კვლევაში მონაწილე რესპონდენტთა პასუხები არ გვაძლევს შედეგების მთელ პოპულაციაზე განზოგადების საშუალებას.

თავი III : კვლევის შედეგების ანალიზი

3.1 სიღრმისეული ინტერვიუს შედეგები

გამოკითხულ რესპონდენტთაგან ყველას ჰქონდა ინფორმაცია გეგმიური აცრების შესახებ და თითოეულ მათგანს გაკეთებული ჰქონდა პროფილაქტიკური აცრები. ვაქცინაცია მიიჩნევა, როგორც მნიშვნელოვანი პრევენციული საშუალება ვირუსის თავიდან ასაცილებლად ან მარტივად გასამკლავებლად. ვაქცინაცია ხელს უწყობს იმუნიტეტის გამომუშავებას კონკრეტული ინფექციის წინააღმდეგ, იგი არის ეფექტური მექანიზმი პანდემიის თავიდან ასაცილებლად და საკუთარი თუ სხვა ადამიანების ჯანმრთელობის შესანარჩუნებლად.

ანტი-ვაქსერთა ერთ-ერთ არგუმენტს ვაქცინაციის საწინააღმდეგოდ წარმოადგენს ის მოსაზრება, რომ ვაქცინაცია ადამიანის უფლებაა და შესაბამისად, სახელმწიფოს არ აქვს უფლება მოქალაქეს დააძალოს ვაქცინის გაკეთება, აღნიშნული საკითხის შესახებ რესპონდენტთა მოსაზრება ორად გაიყო, თუმცა უმრავლესობა დაეთანხმა ანტი-ვაქსერთა ამ პოზიციას და თვლიან, რომ ვაქცინაცია ნებაყოფლობითი უნდა იყოს. ზოგიერთი მათგანის აზრით, ნებაყოფლობითობა დამოკიდებული უნდა იყოს თავად ვაქცინაზე და გარკვეული ვაქცინის გაკეთება სავალდებულო უნდა იყოს, ზოგის კი ნებაყოფლობითი.

„ეს საკითხი კომპლექსურია, რთულია ადამიანს დააძალო, რაღაც რისი დადებითი მხარისა და პოზიტიური შედეგების არ სწამს“¹

რესპონდენტი არ ასახელებს მკაფიო პოზიციას აღნიშნული საკითხის მიმართ, თუმცა მიუხედავად ამისა, პასუხიდან გამომდინარე იგი უფრო მეტად თვლის, რომ ვაქცინაციას ვერ დააძალებ ადამიანს, ამასთან იგი გვთავაზობს ამ საკითხის მოგვარების ოპტიმალურ საშუალებას რაც ითვალისწინებს იმას, რომ სხვადასხვა გზით, ამ კუთხით საზოგადოების ცნობიერება მაქსიმალურად უნდა ამაღლდეს და აცრების ეფექტურობა საზოგადოდ წარმოჩინდეს.

კრიტიკული მოსაზრებები და უარყოფითი დამოკიდებულებები ვაქცინაციის მიმართ, მისი აღმოჩენისთანავე გაჩნდა, შესაბამისად პანდემიამდეც არსებობდა კრიტიკული დამოკიდებულებები გეგმიური აცრებისა თუ ზოგადად სხვა ვაქცინების მიმართ, მშობლები თვლიდნენ, რომ აცრა არ იყო მიზანშეწონილი ბავშვებისთვის, რადგან იგი არ იყო უსაფრთხო იწვევდა სხვადასხვა დაავადებებს და საერთოდ არ იცავდა ვირუსისგან ადამიანს. წარმოდგენილი შეხედულებები ხშირ შემთხვევაში დამოკიდებული იყო მშობლის ცნობიერებასა და განათლებაზე, მათ დამოკიდებულებებს განსაზღვრავდა არასანდო და გადაუმოწმებელ ინფორმაციაზე დაყრდნობა. აქვე უნდა აღინიშნოს ის, რომ იმ რესპონდენტთა ცოდნას, რომელსაც ისინი პანდემიამდე ფლობდნენ იმუნიზაციის შესახებ, განსაზღვრავდა მშობლის მიერ მიწოდებული ინფორმაცია, და ასეთი რესპონდენტების ოჯახის წევრები(ერთი მაინც) წარმოადგენდნენ სამედიცინო განათლების მქონე პირებს. გარდა ამისა, აღსანიშნავია, რომ პანდემიის დროს რესპონდენტები აქტიურად ეცნობოდნენ ინფორმაციებს ვაქცინაციისა და იმუნიზაციის შესახებ, რაც საბოლოოდ ნიშნავს იმას, რომ მათი ცოდნა იმუნიზაციის შესახებ პანდემიის შემდეგ შეიცვალა.

ოჯახის წევრების დამოკიდებულებების გარდა, არსებობს სხვა ფაქტორები, რომლებიც გავლენას ახდენს აზრის ჩამოყალიბებასა და გადანყვეტილების მიღებაზე. ჩატარებულმა კვლევამ, კიდევ ერთხელ დაადასტურა, რომ ადამიანის ქცევას ხშირ

---

¹ ნაშრომში დაცულია რესპონდენტთა მეტყველების სტილი

შემთხვევაში სწორედ ის გარემო და სოციუმი განსაზღვრავს, რომლის წევრიც არის. გარდა სოციუმისა ხაზგასასმელია სოციალური ქსელებისა და მედიის როლი საზოგადოებრივი აზრის ფორმირებაზე. გამოიკვეთა მოსაზრება იმის შესახებ, რომ სოციალურმა ქსელებმა ანტი-ვაქსერული დამოკიდებულებების გავრცელებას ხელი შეუწყო და ადამიანები უარყოფითად განაწყო ვაქცინაციის მიმართ. ამასთანავე ძირითად შემთხვევაში ამ პლატფორმის საშუალებით ვრცელდებოდა ცრუ და უარყოფითი ინფორმაცია ვაქცინაციის შესახებ.

„საზოგადოებამ არ იცის ისწორი ინფორმაციისა და დემინფორმაციის გარჩევა და ხშირად ისეთ ორგანიზაციებს როგორც არის, მაგალითად მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაცია, არ ენდობიან და ბრალს სდებენ კაცობრიობის წინაშე მიმართულ დანაშაულში, ხოლო ცალსახად ყალბი ინფორმაციის სჯერათ, რომელიც ვაქცინაციის წინააღმდეგ არის მიმართული.“

რესპონდენტები თვლიან, რომ მოსახლეობის გარკვეული ნაწილი უფრო მეტად მიდრეკილია უარყოფითი ინფორმაციის დაჯერებისკენ, ამავდროულად, ისინი არ ცდილობენ მიღებული ინფორმაციის გადამოწმებას. ნაკლებად ინფორმირებულ მოსახლეობაში სოციალური ქსელები უფრო სანდო წყაროს წარმოადგენს ვიდრე ოფიციალური და დადასტურებული ინფორმაცია.

კიდევ ერთი ფაქტორი, რომელიც გავლენას ახდენს ვაქცინაციის გაკეთებისას გადანყვეტილების მიღებაზე არის რელიგია. რესპონდენტთა აზრით, გარკვეული რელიგიური ჯგუფების მონდების გამო ადამიანები თავს იკავებენ ვაქცინაციისგან.

ამგვარი აზრები და განწყობები დიდწილად განაპირობებს ეპიდემიოლოგიურ ვითარებას, მსგავსი ჩარევები აფერხებს ვაქცინაციას და ხელს უშლის იმუნიზაციის პროცესს. თუმცა ამის მიუხედავად, არსებობენ ადამიანები, რომელთა ვაქცინაციაც შეუძლებელია მათსავე ჯანმრთელობის პრობლემების გათვალისწინებით, ასეთ შემთხვევაში, რესპონდენტები თვლიან, რომ მნიშვნელოვანია ასეთმა ადამიანებმა ატარონ პირბადე და დაიცვან ჰიგიენური წესები.

მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ პანდემიის დროს სტუდენტები აქტიურად ეცნობოდნენ ვაქცინაციის შესახებ ინფორმაციას და მათი გადანყვეტილება ვაქცინის

გაკეთების შესახებ დამოკიდებული იყო საკუთარ ცოდნაზე. გარდა ამისა, ისინი დარწმუნდნენ, რომ ვაქცინაცია პანდემიასთან ბრძოლის ყველაზე ეფექტური საშუალებაა და არსებულმა სტრეოტიპებმა და ცრურწმენებმა გავლენა ვერ მოახდინა მათ გადანყვეტილებაზე.

საბოლოო ჯამში, ჩატარებული ინტერვიუების საფუძველზე გამოიკვეთა სტუდენტთა დადებითი დამოკიდებულება ვაქცინაციის მიმართ და ისინი ემხრობიან პანდემიასთან ბრძოლის ამგვარ ღონისძიებას. გარდა ამისა აღსანიშნავია, რომ გავრცელებულმა კრიტიკულმა დამოკიდებულებებმა გავლენა ვერ მოახდინა მათ სამომავლო გადანყვეტილებებზე, რაც იმას გულისხმობს, რომ თუკი მათ დასჭირდებათ რაიმე ახალი ვაქცინის გაკეთება ან/და გახდებიან მშობლები და მოუწევთ გადანყვეტილების მიღება ბავშვისთვის აცრის გაკეთებაზე ისინი აუცილებლად გაუკეთებენ მათ აცრებს, ვინაიდან არიან სწორად ინფორმირებულნი.

„ვაქცინა არ წარმოადგენს საშიშროებას ადამიანის ფიზიკური ან სულიერი ჯანმრთელობისთვის. სანამ დაიწყება ვაქცინის მასობრივი გამოყენება ის გადის მრავალ სხვადასხვა ეტაპს, მისი უსაფრთხოების შესამოწმებლად...“

რესპონდენტი თვლის, რომ ვაქცინა უსაფრთხო საშუალებაა, ვინაიდან გამოყენებამდე ხდება შემოწმება და მის უსაფრთხოებაში დარწმუნება, ამასთან ინტერვიუს დროს მან აღნიშნა, რომ ვაქცინის გაკეთებამდე უნდა შემოწმდეს ადამიანის ჯანმრთელობის მდგომარეობა, ვინაიდან იგი არ იყოს ალერგიული და ვაქცინაციამ არ გამოიწვიოს გართულებები. აქვე მნიშვნელოვანია, ისიც, რომ რესპონდენტი ხაზს უსვამს სულიერ ჯანმრთელობას, რაც გულისხმობს იმას, რომ ვაქცინაციას კავშირი არ აქვს რელიგიურ მწარმსთან და ვაქცინის გაკეთებით ადამიანების სულიერ მდგომარეობას არანაირი ზიანი არ მიაღებია.

3.2 ფოკუს-ჯგუფის შედეგები

ჩატარებული ფოკუს-ჯგუფების საფუძველზე უნდა ითქვას, რომ არასამედიცინო

განათლების მქონე სტუდენტების ინფორმირებულობა ვაქცინაციის მიმართ არ ჩამოუვარდებოდა მათ ცოდნას, რომლებიც სამედიცინო განათლებას იღებდნენ. ეს ფაქტი გამოწვეულია პანდემიის შედეგად, ვინაიდან, სტუდენტებს გაუჩნდათ ინტერესი იმუნიზაციის შესახებ და ისინი დამოუკიდებლად ცდილობდნენ მოეძიებინათ ინფორმაცია სხვადასხვა სანდო წყაროებიდან.

პირველი ფოკუს-ჯგუფის წევრების დამოკიდებულებები, რომლებიც სწავლობდნენ სხვადასხვა ფაკულტეტზე, ძირითადად ეფუძნებოდა მათსავე გამოცდილებებსა და შეხედულებებს, მათ მიერ მოყვანილი მაგალითები უფრო მეტად ეხებოდა საზოგადოებრივ აზრსა და გავრცელებულ მოვლენებს. სამედიცინო განათლების მქონე სტუდენტები კი ძირითადად ეყრდნობოდნენ უნივერსიტეტში მიღებულ ცოდნას კონკრეტული საკითხის მიმართ და მათი პასუხები უფრო მეტად ახსნა-განმარტებითი ხასიათის იყო.

სიღრმისეული ინტერვიუს რესპონდენტების მსგავსად, აქაც ყოველ სტუდენტს ჩატარებული ჰქონდა გეგმიური აცრები, თუმცა მათი დამოკიდებულებები განსხვავებული იყო COVID-19 ის საწინააღმდეგო ვაქცინის მიმართ. აქვე აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ არავაქცინირებული სტუდენტების ოჯახის წევრებსაც არ ჰქონდათ გაკეთებული COVID-19ის საწინააღმდეგო აცრა, რაც კიდევ ერთხელ ხაზს უსვამს იმას, რომ მშობლის როლი დიდია გადანყვეტილების მიღების დროს.

მონაწილეებმა გამოყვეს ვაქცინაციის დადებითი და უარყოფითი მხარეები. დადებით მხარედ მიიჩნევდნენ ისეთ ფაქტორებს, როგორებიცაა თავდაცვა, იმუნიტეტის გაძლიერება, სწრაფი მოქმედება, პანდემიის დამარცხება, ვირუსის წინააღმდეგ ბრძოლა, ხოლო უარყოფით ფაქტორებად ძირითადად მიიჩნეოდა ვაქცინაციის გვერდითი მოვლენები, როგორებიცაა სიცხე, ხელის ტკივილი, სისუსტე და ალერგიული რეაქცია. ამასთან, რესპონდენტები აღნიშნავენ იმას, რომ ვაქცინაციის გაკეთებამდე მნიშვნელოვანია ადამიანმა შეიმოწმოს ჯანრთელობის მდგომარეობა, რათა ვაქცინაში შემავალი კომპონენტები ადამიანის ჯანრთელობისთვის საზიანო არ აღმოჩნდეს.

აღსანიშნავია ის, რომ არავაქცინირებული მონაწილეები ნაკლებად იყვნენ ინფორმირებულნი ვაქცინაციის შესახებ და ვაქცინის არ გაკეთების მიზეზად მოჰყავდათ

ისეთი არგუმენტები როგორებიცაა, ეჭვის არსებობა ვაქცინაში შემავალი ნივთიერებების მიმართ, ალერგიულობა, ვაქცინის გამოუცდელობა და მისი სამომავლო შედეგების არცოდნა, ოჯახის წინააღმდეგობა და სხვა.

„არ გავიკეთე, რადგან ვფიქრობ, რომ ეს ვაქცინები მაინც ახალია და ჩვენ ჯერ კიდევ არ ვიცით 10 წელიწადში რა შედეგებს მოგვითმის, ამიტომ, თავს ვიკავებ“.

არავაქცინირებული რესპონდენტების პოპულაციაში, ჩანს ის, რომ ისინი ერიდებიან საკუთარი აზრის მკაფიოდ დაფიქსირებას, მათი აზრი აჩენს იმის საფუძველს, რომ ისინი ცდილობენ თავი იმართლონ, რადგან ვაქცინა არ აქვთ გაკეთებული.

ფოკუს-ჯგუფის შედეგების მიხედვით, გამოიკვეთა ასევე ის პოპულაცია, რომ ადამიანები სიახლეებს ნაკლებად ეგუებიან და შესაბამისად, არც COVID-19 ის საწინააღმდეგო აცრა ყოფილა გამონაკლისი და მის მიმართ სკეპტიკური დამოკიდებულება გაუჩნდათ მხოლოდ იმიტომ რომ ეს იყო გამოუცდელი და ახალი ვაქცინა.

სამედიცინო განათლების მქონე ფოკუს-ჯგუფის წევრებთან დისკუსია წარიმართებოდა უფრო მეტად მშვიდ გარემოში, მათი აზრები ერთმანეთისას ავსებდნენ და საბოლოოდ ჯერდებოდნენ საერთო აზრამდე, ჯგუფის წევრები კითხვებს პასუხობდნენ მეცნიერულად დამტკიცებული ინფორმაციის საფუძველზე და ამომწურავად საუბრობდნენ იმუნიზაციის მნიშვნელობის შესახებ. ამასთან, მათი მოსაზრებები უფრო მეტად იყო რეკომენდაციული ხასიათის და ტოვებდა იმის განწყობას, რომ ადამიანებს უბიძგებდნენ ვაქცინის გაკეთებისკენ. ამავდროულად, ხუთივე მონაწილე იყო ვაქცინირებული COVID-19ის საწინააღმდეგო აცრით და მათი არჩევანი გაკეთებული იყო ცოდნისა და გადამოწმებული ინფორმაციის საფუძველზე.

„მე პირადად დადებითად ვარ განწყობილი ვაქცინაციის მიმართ და ყველას მოვუწოდებ, რომ არ დაუჯერონ ანტივაქსერებს“.

მონაწილეთა პასუხებში მკვეთრად ჩანდა მათი პოზიტიური დამოკიდებულება ვაქცინაციის მიმართ, სტუდენტები ვაქცინას მიიჩნევდნენ ეპიდემიათა დასრულების ერთადერთ საშუალებად და გავრცელებულ გადაუმოწმებელ ინფორმაციას არ ემხრობოდნენ. მსგავსი მოსაზრებების გავრცელების მიზეზად ასახელებდნენ ისეთ

ფაქტორებს, როგორებიცაა განათლების ღონე, სწორი ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის ნაკლებობა, ანტი-ვაქსერთა მხრიდან პროპაგანდა და სხვა.

საბოლოო ჯამში, აღნიშნული ფოკუს-ჯგუფის წევრების ცოდნა იმუნიზაციის შესახებ არ ყოფილა მოულოდნელი გამომდინარე იქიდან, რომ ისინი განათლებას სწორედ ამ კუთხით იღებდნენ. რესპონდენტთა პასუხებიდან გამომდინარე ასევე კარგად ჩანდა მათი დამოკიდებულება ვაქცინაციის მიმართ და აღნიშნული დამოკიდებულება შესაძლოა შეფასდეს დადებითად.

იმისათვის, რომ ფოკუს-ჯგუფი არ ყოფილიყო ერთფეროვანი, მნიშვნელოვანი იყო პროექციული ტექნიკების ჩართვა, ამ მეთოდმა საშუალება მომცა რესპონდენტების მხრიდან უფრო გულწრფელი და სიღრმისეული ინფორმაცია მიმელო სტუდენტებისგან. ვფიქრობ, აღნიშნული ტექნიკა გახდა ერთგვარი გარდამტეხი ფაქტორი რესპონდენტთა დამოკიდებულების გასაგებად, ფოკუს-ჯგუფში გამოყენებული იყო პერსონიფიკაცია და წინადადებების დამთავრება.

მონაწილეთა პირველ დავალებას წარმოადგენდა წინადადებების დამთავრება, სტუდენტთა უმრავლესობა თვლიდა, რომ ვაქცინა არის აუცილებელი და პანდემიის დასრულების ერთადერთი საშუალება, მათი სკეპტიკური დამოკიდებულება ვაქცინაციის მიმართ გამოიწვია არასწორმა ინფორმაციამ და სანდოობის ფაქტორმა, ზოგიერთისთვის კი სკეპტიკური დამოკიდებულება ვაქცინაციის მიმართ არ გასჩენია. ვაქცინის გასაკეთებლად წამახალისებელი ფაქტორები იყო, საზღვარგარეთ წავლა, ჯანმრთელობის შენარჩუნება, იმუნიტეტის გაძლიერება, ოჯახის წევრების დაცვა, მწვანე ბარათის ქონა და სხვა. აღნიშნულმა ტექნიკამ გამოავლინა რესპონდენტთა ვაქცინაციის მოტივი და მათი დამოკიდებულება ვაქცინის მიმართ.

რაც შეეხება პერსონიფიკაციას, რესპონდენტებს საკუთარი თავი უნდა წარმოედგინათ ძალაუფლების მქონე პირებად და უნდა დაეგეგმათ ვაქცინაციის წამახალისებელი ღონისძიებები. ამ ტექნიკის საშუალებით, რესპონდენტებს ექნებოდათ საშუალება საინფორმაციო ომის ფონზე მოეფიქრებინათ გამოსავალი, რათა მოსახლეობას სწორი ინფორმაცია მიეღო. სტუდენტთა აზრით, მნიშვნელოვანია საზოგადოების წახალისება ვაქცინაციისთვის, მასობრივი მედიის გააქტიურება და

ჩართვა ამ პროცესში, ვაქცინაციის ეფექტურობაში ადამიანების დარწმუნება და ადამიანებისთვის ავტორიტეტული ადამიანების მხრიდან მონოღება იმისა, რომ აიცრან.

ჩატარებულმა ფოკუს-ჯგუფმა გამოავლინა განსხვავებული დამოკიდებულებები ვაქცინაციის მიმართ. აღსანიშნავია ის, რომ სამედიცინო განათლების მქონე სტუდენტებიდან ყოველი აცრილია, როგორც გეგმიურად, ასევე COVID-19ის საწინააღმდეგო აცრით და ზოგიერთმა მათგანმა აღნიშნა, რომ პანდემიის ფონზე უფრო მეტად დააფასა ვაქცინის ღირებულება და აიცრნენ სეზონური ვირუსის საწინააღმდეგო აცრით და ერთ-ერთი მათგანი აიცრა C ჰეპატიტის საწინააღმდეგო აცრით.

მეორე ფოკუს-ჯგუფის მონაწილეთა დამოკიდებულება შედარებით განსხვავებული იყო და მათი განწყობები მეტწილად დამოკიდებული იყო ვაქცინაციის შესახებ საზოგადოებაში გავრცელებულ კრიტიკულ ინფორმაციაზე, თუმცა საბოლოო ჯამში, მიუხედავად იმისა, რომ არ ასახელებდნენ მკაფიო პოზიციას ვაქცინაციის მიმართ, მათი განწყობა უფრო დადებითი იყო ვიდრე უარყოფითი.

3.3 დოკუმენტის ანალიზი

საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის სამინისტრომ და ლევან საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნულმა ცენტრმა 2021 წელს გამოაყვეყნა სტატისტიკური ცნობარი „ჯანმრთელობის დაცვა“, რომელიც ითვალისწინებს საქართველოში მცხოვრები მოსახლეობის სამედიცინო მომსახურების, დედათა და ბავშვთა ჯანმრთელობის მდგომარეობის, გადამდები და არაგადამდები დაავადებების მაჩვენებლებსა და მონაცემებს.

დოკუმენტის მეოთხე თავი ეთმობა იმუნიზაციას, რომელშიც აღნიშნულია, რომ ქვეყნისთვის იმუნიზაცია წარმოადგენს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მთავარ და წამყვან კომპონენტს, ამის დასადასტურებლად წარმოდგენილია არგუმენტი იმის შესახებ,

რომ პროგრამაზე გათვალისწინებული თანხები მნიშვნელოვნად გაიზარდა 2011 წლიდან 2020 წლის ჩათვლით. მიუხედავად აღნიშნული მონაცემებისა, დოკუმენტში ნათლად ჩანს, რომ სხვადასხვა ვაქცინის მოცვა პროცენტულად განსხვავებულია და მოსახლეობის სრულ მოცვას არ ითვალისწინებს, რაც გულისხმობს იმას, რომ ვაქცინაციის წამახალისებლად განეული კამპანიები ან არაეფექტურია, ან არასაკმარისი იმისათვის, რომ მოქალაქეებს ვაქცინაციის სურვილი გაუჩნდეთ.

მოცვა კრიტიკულად დაბალია ისეთ ინფექციებზე, როგორცაა ტეტანუსი-დიფტერია, ასევე ისეთ სერიოზული ინფექციის საწინააღმდეგო აცრაზე, როგორცაა პაპილომა ვირუსი, აღნიშნული ვირუსის საწინააღმდეგო ვაქცინაზე მოცვა წარმოადგენს 23,5%, რაც ძალიან დაბალი მაჩვენებელია.

სახელმწიფო ახორციელებს იმ ვაქცინების შეძენას, რომლებიც კვალიფიცირებულია ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ, რათა იმუნიზაცია იყოს უსაფრთხო და მაღალი ხარისხის, აქედან გამომდინარე, ძალიან მნიშვნელოვანია, სახელმწიფოს მხრიდან, დამატებით გატარდეს ისეთი ღონისძიებები, რომლებიც აღმოფხვრის ვაქცინაციის დაფარვის დაბალ მაჩვენებელსა და უსაფუძვლო შიშს საზოგადოებაში ვაქცინის მიმართ.

დასკვნა

ჩატარებული კვლევის შედეგად, აღსანიშნავია, რომ სტუდენტთა უმრავლესობას დადებითი დამოკიდებულება აქვს ვაქცინაციის მიმართ, ისინი თვლიან, რომ იმუნიზაცია დიდ როლს ასრულებს დაავადებათა წინააღმდეგ ბრძოლასა და ეპიდემიური ვითარების დასრულებაში. არასამედიცინო განათლების მქონე სტუდენტთა ცოდნა ეფუძნება მათსავე მოძიებულ ინფორმაციას იმუნიზაციის შესახებ და აღსანიშნავია, რომ ისინი ამ ინფორმაციას იღებდნენ ოფიციალური და სანდო წყაროებიდან, ხოლო სამედიცინო განათლების მქონე სტუდენტები ეყრდნობიან უნივერსიტეტში ნასწავლ ინფორმაციას. საბოლოო ჯამში, სტუდენტთა ცოდნა იმუნიზაციის შესახებ წარმოადგენს სწორ და

გადამონმებულ ინფორმაციას, რაც იძლევა იმის გარანტიას, რომ მათ მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები უფრო მეტად იქნება რაციონალური.

სტუდენტები აცნობიერებენ ვაქცინაციის შესახებ არასწორი ინფორმაციის გავრცელების როლს და თვლიან, რომ ნებისმიერი ინფორმაცია უნდა იყოს დასაბუთებული და გადამონმებული.

მონაწილეთა უმრავლესობა აკრიტიკებს ანტი-ვაქსერთა პოზიციებს და მიიჩნევენ, რომ მოსახლეობა არ უნდა აყვეს მათ მიერ განუქმდებელ პროპაგანდებს, ვინაიდან შესაძლებელი იქნება მოსახლეობის შეცდომაში შეყვანა, რაც ხელს შეუშლის ეპიდემიათა წინააღმდეგ ბრძოლას.

სტუდენტების ძირითად მოტივსა და ვაქცინისადმი დადებით დამოკიდებულებას განაპირობებს საკუთარი თავისა და ოჯახისწევრების დაცვა სხვადასხვა ინფექციური დაავადებისგან, სიკვდილიანობის თავიდან არიდება და იმუნიტეტის გაძლიერება

რესპონდენტები მიიჩნევენ, რომ ცრუ ინფორმაციის გავრცელებას ხელს დიდწილად უწყობს სოციალური ქსელები. ვინაიდან მათი გადამონმება არ ხდება, საზოგადოების შედარებით ნაკლებად ინფორმირებული მოსახლეობა აღნიშნულ მოსაზრებებს იზიარებს და ეყრდნობა გადაწყვეტილების მიღების დროს. ყველაზე გავრცელებული მოსაზრებები ვაქცინაციის წინააღმდეგ იყო ის, რომ ვაქცინის საშუალებით ადამიანები იჩივებოდნენ, ის, რომ რელიგიური წინააღმდეგობა არსებობდა, ინვევდა უშეილობას, მიზანმიმართული იყო ადამიანების სიკვდილისკენ, იყო არაეფექტური და გამოუცდელი და სხვა.

არავაქცინირებულ სტუდენტთა შორის აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ ისინი ერთმანეთისგან მიჯნავენ გეგმიურ და COVID-19ის საწინააღმდეგო აცრას და ამ უკანასკნელს მიიჩნევენ ახალ ვაქცინად, თუმცა მათ არ აქვთ მოძიებული ინფორმაცია არცერთი ვაქცინის შესახებ და ძირითადად სოციალურ ქსელებში გავრცელებულ ინფორმაციას ეყრდნობიან.

კვლევით დასტურდება, რომ საზოგადოებას დიდი წვლილი შეაქვს ადამიანის ქცევისა და აზრის ფორმირებაში, მათი გადაწყვეტილება, ხშირ შემთხვევაში მიღებულია სხვათა შეხედულებების საფუძველზე. აღნიშნული ტენდენცია ხელს უშლის ვაქცინაციის პროცესს და აფერხებს მოსახლეობის იმუნიზაციას.

რეკომენდაციის სახით მნიშვნელოვანია, საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება იმუნიზაციის კუთხით, სახელმწიფოს მხრიდან შესაბამისი ღონისძიებების გატარება, რათა ვაქცინაცია აღქმული არ იყოს, როგორც იარაღი მოსახლეობის გასანადგურებლად, მასობრივი მედიის ჩართულობა და საზოგადოებისთვის სწორი ინფორმაციის მიწოდება. აგრეთვე მნიშვნელოვანია, თითოეულმა მოქალაქემ გადაამოწმოს სოციალური-ქსელითა თუ სხვა არასანდო წყაროდან მიღებული ინფორმაცია და ერთმანეთისგან სწორად გამიჯნოს ცრუ და რეალური ინფორმაცია. მნიშვნელოვანია საზოგადოებისთვის ვაქცინაციის დადებითი მხარეებისა და ეფექტურობის წარმოჩენა, რაც საბოლოო ჯამში შეამცირებს ეჭვსა და უნდობლობას ვაქცინაციის მიმართ.

გამოყენებული ლიტერატურა

Baumeister & Leary, 1995; MacDonald & Leary, 2005 (Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117, 497–529)

BBC. Historic figures: Edward Jenner(1749-1823)

Fine, P. E. (1993). Herd immunity: history, theory, practice. *Epidemiologic reviews*, 15(2), 265-302

გოგიჩაძე გიორგი, ლექსიკონი ბიოლოგიური და სამედიცინო ტერმინები და ცნებები / გ. გოგიჩაძე, გ. კანდელაკი, თ. გოგიჩაძე. - თბ. : [მერიდიანი], 2011. - 442გვ. ; 20სმ. - ყდაზე ავტ. მითით. არ არის. - რეზ. რუს. და ინგლ.. - ISBN: 978-9941-10-427-5[MFN: 146200]

Hussain, A., Ali, S., Ahmed, M., & Hussain, S. (2018). The anti-vaccination movement: a regression in modern medicine. *Cureus*, 10(7).

Jenner, E. (1801). On the origin of the vaccine inoculation. *The Medical and physical journal*, 5(28), 505.

Kata, A. (2010). A postmodern Pandora's box: anti-vaccination misinformation on the Internet. *Vaccine*, 28(7), 1709-1716.

Pelčić, G., Karačić, S., Mikirtichan, G. L., Kubar, O. I., Leavitt, F. J., Cheng-Tek Tai, M., Morishita, N., Vuletić, S., & Tomašević, L. (2016). Religious exception for vaccination or religious excuses for avoiding vaccination. *Croatian medical journal*, 57(5), 516–521

Riedel, S. (2005, January). Edward Jenner and the history of smallpox and vaccination. In *Baylor University Medical Center Proceedings* (Vol. 18, No. 1, pp. 21-25). Taylor & Francis

Rothman, K. J., Greenland, S., & Lash, T. L. (2008). *Modern epidemiology* (Vol. 3). Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins.

საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობის და სოციალური დაცვის სამინისტროს ლევან საყვარელიძის სახ. დაავადებათა კონტროლის და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის სამედიცინო სტატისტიკის დეპარტამენტი(2021). ჯანმრთელობის დაცვა საქართველო.(38-42).

Smith, D. R. (2019). Herd immunity. *Veterinary Clinics: Food Animal Practice*, 35(3), 593-604

Shrestha, R., Chhettri, P., Bhusal, C. K., Ruchal, R., Shrestha, S., & Shrestha, B. (2019). Knowledge, Attitude and Practice Regarding Immunization among Medical Students. *Journal of Universal College of Medical Sciences*, 7(1), 46-50.)

Verulava, T., Jaiani, M., Lordkipanidze, A., Jorbenadze, R., & Dangadze, B. (2019). Mothers' Knowledge and attitudes towards child immunization in georgia. *The Open Public Health Journal*, 12(1).

ვერულავა, თ. (2017). ჯანდაცვის სოციოლოგია(გვ.19)

HWO: vaccines and immunization

WHO: How are vaccines developed?